

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 2021

1303/2021

Laki

tutkintavankeuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan tutkintavankeuslain (768/2005) 1 luvun 6 §, 8 luvun 8 § sekä 10 luvun 14 ja 15 §, sellaisina kuin niistä ovat 8 luvun 8 § laissa 394/2015 ja 10 luvun 14 ja 15 § osaksi laissa 394/2015,

muutetaan 1 luvun 5 §:n 2 momentti, 2 luvun 2 §:n 5 momentti ja 4 §, 3 luvun 3 ja 9 §, 4 luvun 4 §, 5 luvun 8 §, 8 luvun 9 §, 10 luvun 4 ja 9–13 §, 16 §:n 4 momentti ja 18 §, 11 luvun 2 a, 7, 9 ja 10 §, 12 luvun 6 §:n 3 momentti, 7 §, 8 §:n 1 momentti ja 9 §, 13 luvun 6 §:n 3 ja 4 momentti, 7 § ja 9 §:n 1 momentti sekä 15 luvun 1 §:n 1 momentin 6 kohta,

sellaisina kuin niistä ovat 2 luvun 2 §:n 5 momentti laissa 15/2016, 3 luvun 9 § laeissa 736/2011, 394/2015 ja 384/2017, 4 luvun 4 § laissa 384/2017, 5 luvun 8 § laeissa 394/2015, 384/2017 ja 291/2021, 8 luvun 9 §, 11 luvun 10 §, 13 luvun 9 §:n 1 momentti ja 15 luvun 1 §:n 1 momentin 6 kohta laissa 394/2015, 10 luvun 4 § ja 11 luvun 7 § osaksi laissa 394/2015, 10 luvun 18 § osaksi laissa 736/2011, 11 luvun 2 a § laissa 508/2019 ja 11 luvun 9 § osaksi laeissa 736/2011 ja 808/2011, sekä

lisätään 1 luvun 1 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 394/2015, uusi 5 momentti, 3 lukuun uusi 3 a ja 3 b §, 11 lukuun uusi 9 a ja 11 §, 13 luvun 6 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 736/2011, uusi 5 momentti ja lukuun uusi 6 a ja 6 b § sekä 8 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

1 luku

Tutkintavankeuden toimeenpanon yleiset periaatteet

1 §

Soveltamisala

Tutkintavankien kohtelussa noudatettavista hyvän hallinnon perusteista ja menettelyistä hallintoasiassa säädetään tämän lain lisäksi hallintolaissa (434/2003).

5 §

Tutkintavangin kohtelu

Tutkintavankeja ei saa ilman hyväksyttävää syytä asettaa keskenään eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

1303/2021

2 luku

Saapuminen vankilaan

2 §

Vankilaan ottaminen

— — — — —

Tieto tutkintavangin ottamisesta vankilaan on merkittävä henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annetussa laissa (1301/2021) tarkoitettuun rikosseuraamusrekisteriin.

4 §

Tulotarkastus

Vankilaan saapunut tutkintavanki on tarkastettava todistajan läsnä ollessa (*tulotarkastus*). Tulotarkastus käsittää henkilöllisyyden toteamisen ja kirjaamisen, henkilötuntemerkkien ottamisen sekä tutkintavangin mukana olevan omaisuuden luetteloinnin ja tarkastamisen sekä tarvittaessa vaatteiden vaihdon. Omaisuusluettelon laatimisesta säädetään 5 luvun 2 §:ssä. Turvatarkastuksen tekemisestä säädetään 11 luvun 3 §:ssä ja henkilöntarkastuksen tekemisestä 4 §:ssä.

Rikosseuraamuslaitos saa ottaa tutkintavangista pakkokeinolaissa tarkoitetut henkilötuntemerkit.

3 luku

Sijoittaminen vankilassa, perushuolto ja siirtäminen

3 §

Vaatetus

Tutkintavangit saavat käyttää omia vaatteitaan.

Oman vaateen haltuun antaminen edellyttää, että vaate on hyvässä kunnossa ja että se pystytään luotettavasti tarkastamaan sitä vahingoittamatta. Oman vaateen haltuun antaminen voidaan evätä, jos vaatteesta aiheutuu vaaraa vankilan järjestykselle tai turvallisuudelle tai jos vaateen käyttäminen voi vaikeuttaa vangin tunnistamista. Tutkintavangin haltuun annettavien vaatteiden määrää voidaan rajoittaa asuintilojen tarkastettavuuteen, paloturvallisuuteen ja säilytystilojen vähäisyyteen liittyvistä syistä.

Tutkintavangin omien vaatteiden käyttöä voidaan rajoittaa myös, jos se on tarpeen työturvallisuuden takia. Tutkintavangille, joka työssä ei saa käyttää omia vaatteitaan tai joka työn luonteen vuoksi tarvitsee suojavaatetusta, on annettava soveltuva vaatetus.

Tutkintavangille, jolla ei ole asianmukaista omaa vaatetusta, on annettava soveltuva vaatetus vankilassa käytettäväksi sekä tuomioistuimessa käyntiä ja muuta vankilasta poistumista varten.

3 a §

Vaatteiden huolto

Tutkintavanki vastaa käytössään olevien omien vaatteidensa huollosta. Tutkintavangin on pidettävä vankilan antama vaatetus asianmukaisessa kunnossa.

Vankilan on järjestettävä tutkintavangille tilaisuus hänen omien vaatteidensa pesuun taikka niiden pesettämiseen vankilassa tai vangin kustannuksella vankilan välityksellä vankilan ulkopuolella.

3 b §

Puhtaanapito

Tutkintavangin on vapaa-aikanaan huolehdittava asuinhuoneensa ja oleskelutilojen siivouksesta ja puhtaanapidosta sekä taloustöistä.

9 §

Päätösvalta

Tutkintavangin ulkoilun epäämisestä päättää vankilan johtaja tai turvallisuudesta vastaava virkamies. Tutkintavangin omien vaatteiden haltuun antamisen epäämisestä 3 §:n 2 momentin perusteella päättää turvallisuudesta vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Vangin omien vaatteiden käytön rajoittamisesta 3 §:n 3 momentin perusteella päättää vankilan johtaja. Ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies voi antaa vangin haltuun sellaisia vangin omia vaatteita, joiden hallussapito on vankilassa sallittua. Perusruokavaliosta poikkeamisesta päättää toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies.

Tutkintavangin sopimusosastolle sijoittamisesta ja erillään asumisesta omasta pyynnöstä päättää toiminnoista tai turvallisuudesta vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Tutkintavangin siirtämisestä päättää arviointikeskuksen johtaja tai työjärjestyksessä määrätty johtajan sijaisena toimiva virkamies. Jos tutkintavanki siirretään toiselle rikosseuraamusalueelle, siirron edellytyksenä on vastaanottavan rikosseuraamusalueen arviointikeskuksen johtajan tai työjärjestyksessä määrätyn arviointikeskuksen johtajan sijaisena toimivan virkamiehen suostumus. Tutkintavangin 6 a §:ssä tarkoitetusta lyhytaikaisesta siirtämisestä toiseen vankilaan päättää vastaanottavan vankilan johtaja tai turvallisuudesta vastaava virkamies sijoitusvankilan johtajaa kuultuaan.

Vankilan johtaja taikka turvallisuudesta tai toiminnoista vastaava virkamies päättää 8 §:ssä tarkoitetusta tutkintavangin päästämisestä vankilan ulkopuolelle. Jos vankilan ulkopuolella olo kestää pitempään kuin seitsemän vuorokautta, asiasta päättää arviointikeskuksen johtaja tai työjärjestyksessä määrätty arviointikeskuksen johtajan sijaisena toimiva virkamies.

4 luku

Toiminta

4 §

Päätösvalta

Tutkintavangin osallistumisesta toimintaan ja 2 §:ssä tarkoitetusta omasta työstä päättää vankilan johtaja, toiminnoista vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies.

5 luku

Tutkintavangin omaisuus ja tulot

8 §

Päätösvalta

Ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies tekee päätöksen siitä, että omaisuutta ei anneta tutkintavangin haltuun. Ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies voi antaa tutkintavangin haltuun sellaisia esineitä ja aineita, joiden hallussapito on vankilassa sallittua.

Edellä 4 §:n 3 momentissa tarkoitettu rahan tai maksuvälineiden käytön rajoittamisesta ja 4 momentissa tarkoitettu rahan tai maksuvälineiden toimittamisesta vankilan ulkopuolelle tai toiselle vangille päättää vankilan johtaja tai turvallisuudesta vastaava virkamies. Käyttörahan ja toimintarahan maksamisesta päättää vankilan johtaja tai toiminnoista vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies.

Edellä 3 a §:n 2 momentissa tarkoitettu Rikosseuraamuslaitoksen hyväksymän maksukortin käytön valvonnasta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies taikka hänen tällaisiin tehtäviin erikseen nimeämänsä ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies.

8 luku

Kirjeenvaihto, puhelut ja sähköinen viestintä

9 §

Päätösvalta

Kirjeen ja muun postilähetyksen tarkastamisesta 1 §:n 2 momentin nojalla sekä tällaisen lähetyksen avaamisesta ja sen sisällön tarkastamisesta mainitun pykälän 3 momentin tai 4 §:n 2 momentin nojalla päättää työjärjestyksessä määrätty ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies.

Kirjeen, muun postilähetyksen ja viestin lukemisesta 2 §:n 1 momentin nojalla, 2 §:n 2 momentin mukaisesta lähettäjän selvittämisestä, 2 §:n 3 momentissa tarkoitettu jäljennöksen ottamisesta, 2 a §:n 1 momentin mukaisesta lukemisesta ilmoittamisesta sekä lähetyksen tai viestin 5 §:ssä tarkoitettu pidättämisestä päättää turvallisuudesta vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Viestin saa kuitenkin antaa luettavaksi myös sellaiselle Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehelle, jolla on oikeus käsitellä turvallisuustietorekisterin tietoja. Puhelun kuuntelemisesta ja tallentamisesta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies. Puhelimen käytön keskeyttämisestä tai epäämisestä päättää ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies tai ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies.

Sähköpostin tai internetin käyttöä koskevasta luvasta ja luvan peruttamisesta päättää vankilan johtaja tai turvallisuudesta taikka toiminnoista vastaava virkamies.

Vankilan järjestys ja kurinpito

4 §

Tutkintavangille määrättävät kurinpitorangaistukset

Tutkintavangille voidaan määrätä kurinpitorangaistuksena:

- 1) varoitus;
- 2) vapaa-ajan toimintaan osallistumisen, rahan tai muiden maksuvälineiden käytön tai omaisuuden hallussapidon rajoittaminen enintään 30 vuorokauden ajaksi (*oikeuksien menetys*); tai
- 3) sijoittaminen yksinäisyyteen enintään kymmenen vuorokauden ajaksi (*yksinäisyysrangaistus*).

Varoituksen sijasta tutkintavangille voidaan antaa huomautus, jos järjestyksrikkomus on vähäinen eikä se ole toistuva.

Oikeuksien menetys ei saa estää tutkintavangin mahdollisuuksia pitää yhteyksiä vankilan ulkopuolelle.

9 §

Järjestyksrikkomuksen selvittäminen

Järjestyksrikkomus on selvitettävä viipymättä. Järjestyksrikkomuksen tapahduttua on toimitettava puolueeton ja tasapuolinen tutkinta, jossa rikkomus selvitetään sen laadun ja vakavuusasteen edellyttämällä tavalla.

Tutkintavankia, muita asiaan osallisia ja tarpeen mukaan myös muita henkilöitä on kuultava. Tutkinta on suoritettava siten, ettei ketään aiheettomasti saateta epäilyksen alaiseksi.

Järjestyksrikkomuksen selvittämisen yhteydessä tutkintavangin esittämä perusteltu väite henkilökunnan syyllistymisestä tai osallisuudesta rikokseen on siirrettävä poliisiviranomaisen tutkittavaksi.

Järjestyksrikkomuksen selvittäminen voidaan lopettaa saattamatta rikkomusta 10 §:ssä tarkoitettuun kurinpitoasian käsittelyyn, jos:

- 1) rikkomus on vähäinen;
- 2) on selvinnyt, ettei rikkomusta ole tapahtunut; tai
- 3) tutkintavankia ei ole syytä epäillä rikkomuksesta.

Tutkintavangille voidaan antaa huomautus järjestyksrikkomusta selvitetäessä, jos asian käsittely päätetään 4 momentin 1 kohdan nojalla.

10 §

Kurinpitoasian käsittely

Tutkintavangin kurinpitoasia on käsiteltävä viipymättä ja tarpeetonta huomiota herättämättä. Asia käsitellään suullisessa menettelyssä. Tutkintavankia, todistajaa ja muuta henkilöä voidaan kuulla käyttäen videoyhteyttä tai muuta vastaavaa yhteydenpitotapaa, jos se on tarkoituksenmukaista pitkän välimatkan tai muun vastaavan syyn vuoksi.

Tutkintavangille on varattava tilaisuus valmistella puolustustaan ja esittää oma selviytyksensä ja näyttöä sen tueksi. Tulkkauksesta säädetään 2 luvun 3 §:n 2 momentissa.

Järjestyksrikkomus käsitellään siinä vankilassa, johon tutkintavanki on sijoitettu tai jossa tutkintavanki syyllistyi järjestyksrikkomukseen. Vangin kuljetuksen aikana tekemä järjestyksrikkomus käsitellään kuitenkin siinä vankilassa, johon tutkintavanki saapuu. Jos tutkintavanki siirretään järjestyksrikkomuksen vuoksi avolaitoksesta suljettuun vankilaan, järjes-

tysrikkomus voidaan käsitellä ja kurinpitorangaistus määrätä myös arviointikeskuksessa tai siinä vankilassa, johon vanki siirretään.

11 §

Tutkintavangin pitäminen erillään selvittämisen aikana

Järjestysrikkomusta selvitettäessä ja päätöstä kurinpitoasiassa odotettaessa tutkintavanki voidaan pitää erillään muista vangeista, jos se on tarpeen järjestyksen säilymiseksi tai muusta erityisestä syystä. Erillään pitäminen ei saa kestää kauempaa kuin on välttämätöntä eikä yli seitsemää vuorokautta. Erillään pitämisestä tulee mahdollisimman pian ilmoittaa terveydenhuollon ammattihenkilölle.

Aika, jonka tutkintavanki on ollut erillään muista vangeista, on otettava huomioon vähennyksenä kurinpitorangaistusta määrättäessä.

12 §

Kirjaaminen

Järjestysrikkomuksen selvittäminen ja kurinpitoasian käsittely on kirjattava.

13 §

Kurinpitorangaistuksen täytäntöönpano ja raukeaminen

Tutkintavangille määrätty kurinpitorangaistus on pantava täytäntöön viipymättä ja tarpeetonta huomiota herättämättä.

Jos tutkintavankia syytetään tuomioistuimessa rikoksesta, josta hänelle on määrätty kurinpitorangaistus, kurinpitorangaistus raukeaa siltä osin kuin sitä ei ole pantu täytäntöön.

16 §

Päätösvalta

Järjestysrikkomuksen selvittämisestä, kurinpitoasian käsittelyn lopettamisesta selvittämisen aikana 9 §:n 4 momentin nojalla ja huomautuksen antamisesta 9 §:n 5 momentin nojalla päättää turvallisuudesta vastaava virkamies. Tutkintavangin 11 §:ssä tarkoitettua erillään pitämisestä päättää turvallisuudesta vastaava virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies.

18 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat säännökset järjestysrikkomuksen selvittämisestä sekä järjestysrikkomuksen selvittämisen ja kurinpitoasian käsittelyn kirjaamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Tarkemmat määräykset kurinpitorangaistuksen täytäntöönpanosta antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

Vankilan tilojen ja tutkintavangin tarkastaminen

2 a §

Miehittämättömän kulkuneuvon kulkuun puuttuminen

Tutkintavankeuden toimeenpanossa sovelletaan vankeuslain 16 luvun 2 a, 8 a sekä 9–11 §:n säännöksiä miehittämättömän kulkuneuvon kulkuun puuttumisesta.

7 §

Päihteettömyyden valvonta

Tutkintavanki voidaan velvoittaa suorittamaan puhalluskoe taikka antamaan sylki- tai virtsanäyte:

1) jos on syytä epäillä, että vanki on alkoholin, muun päihdyttävän aineen taikka rikoslain 44 luvun 16 §:ssä tarkoitetun dopingaineen vaikutuksen alainen; tai

2) valvomattoman tapaamisen, lapsen tapaamisen tai sopimusosastolle sijoittamisen edellytysten selvittämiseksi taikka päihteettömyysvelvollisuuden valvomiseksi.

Tutkintavangilta voidaan määrätä otettavaksi verinäyte, jos se on tarpeen 1 momentissa tarkoitetusta kokeesta tai näytteen antamisesta kieltäytymisen, päihteettömyyden valvonnan turvaamisen tai luotettavan koetuloksen saamisen vuoksi.

Jos päihtymystila on ulkonaisista merkeistä päätellen ilmeinen, puhalluskoetta, sylki-, virtsa- tai verinäytettä ei tarvitse ottaa, ellei vanki sitä vaadi.

9 §

Menettely ja päätösten kirjaaminen

Henkilöntarkastus suoritetaan todistajan läsnä ollessa. Jos henkilöntarkastus tai päihteettömyyden valvonta edellyttää vaatteiden riisumista, henkilöntarkastuksen ja päihteettömyyden valvonnan suorittajan sekä henkilöntarkastuksen todistajan tulee olla samaa sukupuolta tarkastettavan kanssa. Tutkintavangin ollessa vankilan ulkopuolella Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen välittömässä valvonnassa henkilöntarkastus saadaan kuitenkin suorittaa ilman todistajan läsnäoloa, jos asia ei siedä viivytystä.

Jos henkilönkatsastuksen suorittaa muu kuin terveydenhuoltohenkilöstöön kuuluva, läsnä on oltava todistaja. Muuten henkilönkatsastuksen toimittamisessa noudatetaan pakkokeinolain 8 luvun 33 §:n 3 ja 4 momenttia.

Tutkintavangille on ilmoitettava henkilöntarkastuksen, erityistarkastuksen, henkilönkatsastuksen ja päihteettömyyden valvonnan peruste niin pian kuin se on mahdollista henkilön tila ja muut olosuhteet huomioon ottaen.

Henkilöntarkastus, päihteettömyyden valvonta, erityistarkastus ja henkilönkatsastus on kirjattava.

9 a §

Päihteettömyyden valvonnan toteuttaminen

Päihteettömyyden valvontaan liittyvän näytteenoton tulee tapahtua asianmukaisissa tiloissa ja valvotuissa olosuhteissa siten, että testattavan yksityisyyden suoja varmistetaan. Verinäyte on otettava tarkoitukseen sopivassa terveydenhuollon yksikössä. Verinäytteen saa ottaa vain terveydenhuollon ammattihenkilö.

Näytteenotto ja näytteen käsittely on suoritettava teknisesti luotettavalla tavalla siten, että:

- 1) eri testattavien näytteet eivät voi sekoittua;
- 2) näytteeseen ei voi joutua epäpuhtauksia; sekä
- 3) näytettä ei voi väärentää.

Sylki-, virtsa- ja verinäyte on lähetettävä tutkittavaksi tai varmistettavaksi laboratorioon, jollei sylki- tai virtsanäytteestä otetun pikatestin tuloksen perusteella voida todeta, ettei vanki ole käyttänyt päihteitä. Laboratorion tulee täyttää huumausainetestien tekemisestä säädettyt laatuvaatimukset.

10 §

Päätösvalta

Tutkintavangin turvatarkastuksesta päättää ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies taikka ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies. Tutkintavangin henkilöntarkastuksesta ja muusta päihitteettömyyden valvonnasta kuin 7 §:ssä tarkoitusta verinäytteen ottamisesta päättää ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies.

Vankilan johtaja, turvallisuudesta vastaava virkamies taikka ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies päättää 7 §:ssä tarkoitetun verinäytteen ottamisesta.

Erityistarkastuksesta päättää vankilan johtaja tai turvallisuudesta vastaava virkamies. Yksittäistapauksessa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksiköllä on oikeus päättää erityistarkastuksen toimittamisesta.

Henkilönkatsastuksesta päättää vankilan johtaja.

11 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat säännökset henkilöntarkastuksen, päihitteettömyyden valvonnan, erityistarkastuksen ja henkilönkatsastuksen kirjaamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Tarkemmat määräykset päihitteettömyyden valvonnassa noudatettavasta menettelystä antaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö.

12 luku

Muun henkilön tarkastaminen

6 §

Kiinniottaminen ja säilöissäpito

Henkilölle on ilmoitettava kiinniottamisen ja säilössä pitämisen peruste.

7 §

Menettely ja päätösten kirjaaminen

Turvatarkastus ja henkilöntarkastus tulee suorittaa hienotunteisesti. Tarkastuksesta ei saa aiheutua tarpeetonta haittaa tarkastettavalle henkilölle tai vahinkoa omaisuudelle.

Tarkastuksen peruste on ilmoitettava tarkastettavalle. Henkilöntarkastuksessa on oltava läsnä todistaja. Jos henkilöntarkastus edellyttää vaatteiden riisumista, se on suoritettava erillisessä tilassa ja henkilöntarkastuksen suorittajan ja todistajan tulee olla samaa sukupuolta tarkastettavan kanssa.

Tapaaajan henkilöntarkastus, esineiden ja aineiden pois ottaminen, alueelta poistaminen, kiinniottaminen ja säilössäpito on kirjattava.

8 §

Päätösvalta

Turvataarkastuksesta ja vankilaan pääsyn epäämisestä päättää valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies tai ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies.

— — — — —

9 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tapaajan henkilöntarkastuksen, esineiden ja aineiden pois ottamisen, alueelta poistamisen, kiinniottamisen ja säilössäpidon kirjaamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

13 luku

Turvaamistoimenpiteet ja voimakeinojen käyttö

6 §

Voimakeinojen käyttö

— — — — —

Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehellä on virantoimituksessa lisäksi oikeus hätävarjeluun rikoslain 4 luvun 4 §:n mukaisesti. Arvioitaessa hätävarjelun puolustettavuutta on otettava huomioon virkamiehelle koulutuksensa ja kokemuksensa perusteella asetettavat vaatimukset.

Sillä, joka 1 momentissa tarkoitetun virkamiehen pyynnöstä tai suostumuksella tilapäisesti avustaa virkamiestä tilanteessa, jossa on välttämätöntä turvautua sivullisen voimakeinoapuun tämän pykälän mukaisen erittäin tärkeän ja kiireellisen virkatehtävän suorittamisessa, on oikeus mainitun virkamiehen ohjauksessa sellaisten välttämättömien voimakeinojen käyttämiseen, joita voidaan olosuhteisiin nähden pitää puolustettavina.

Voimakeinojen käytön liioittelusta säädetään rikoslain 4 luvun 6 §:n 3 momentissa ja 7 §:ssä sekä hätävarjelun liioittelusta 4 luvun 4 §:n 2 momentissa ja 7 §:ssä.

6 a §

Varautuminen voimakeinojen käyttöön ja käytöstä varoittaminen

Jos on syytä epäillä, että virkatehtävää suoritettaessa kohdataan vastarintaa tai rikoslain 4 luvun 4 §:n 1 momentissa tarkoitettu oikeudeton hyökkäys, voimakeinojen käyttöön on varauduttava sopivalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Virkatehtävän kohteena olevaa henkilöä on varoitettava mahdollisuudesta joutua voimakeinojen käytön kohteeksi, jos varoittaminen on mahdollista ja tarkoituksenmukaista. Varoittaminen on tehtävä tarkoitukseen soveltuvalla ymmärrettävällä tavalla.

6 b §

Ampuma-aseen käyttö

Rikosseuraamuslaitoksen virkamies voi käyttää ampuma-asetta vain, jos kyseessä on välitöntä ja vakavaa vaaraa toisen hengelle tai terveydelle aiheuttavan henkilön toiminnan pysäyttäminen eikä lievempää keinoa pysäyttämiseksi ole käytettävissä. Ampuma-asetta voidaan lisäksi käyttää kiireellistä ja tärkeää tehtävää suoritettaessa esineen tai muun vastaavan esteen poistamiseksi.

Ampuma-aseen käytöllä tarkoitetaan ampuma-aselain (1/1998) 2 §:ssä tarkoitetun ampuma-aseen käytöstä varoittamista, ampuma-aseella uhkaamista ja laukauksen ampumista. Ampuma-aseen esille ottaminen ja toimintavalmiuteen saattaminen eivät ole ampuma-aseen käyttöä.

7 §

Menettelysäännökset

Tutkintavangille on ilmoitettava sitomisen peruste niin pian kuin se on mahdollista henkilön tila ja muut olosuhteet huomioon ottaen.

Sitominen, tarkkailun täytäntöönpano, eristämistarkkailun täytäntöönpano, erillään pitämisen täytäntöönpano ja voimankäyttövälineen käyttö on kirjattava.

8 §

Päätösvalta

— — — — —

Ampuma-aseella uhkaamisesta ja laukauksen ampumisesta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, valvonnan esimiestehtävissä taikka ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies.

9 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat säännökset tarkkailun, eristämistarkkailun ja erillään pitämisen täytäntöönpanosta ja olosuhteista sekä voimankäyttövälineistä, sitomiseen käytettävistä välineistä ja sitomisen ja voimankäyttövälineen käytön kirjaamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

— — — — —

15 luku

Muutoksenhaku

1 §

Muutoksenhakukelpoiset päätökset

Tutkintavanki saa vaatia oikaisua tai valittaa Rikosseuraamuslaitoksen päätöksestä, joka koskee:

— — — — —

6) 10 luvun 4 §:ssä tarkoitettua huomautusta, varoitusta, oikeuksien menetystä, yksinäisyysrangaistusta tai kurinpitörangaistuksen määräämättä jättämistä taikka 11 §:ssä tarkoitettua erillään pitämistä;

— — — — —

— — — — —

Tämä laki tulee voimaan 4 päivänä huhtikuuta 2022.

1303/2021

Helsingissä 22.12.2021

Tasavallan Presidentti
Sauli Niinistö

Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson